

DATOS IDENTIFICATIVOS

Fisioterapia respiratoria e masoterapia especial

Materia	Fisioterapia respiratoria e masoterapia especial			
Código	P05G170V01502			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Bioloxía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Lantarón Caeiro, Eva María			
Profesorado	Lantarón Caeiro, Eva María Soto González, María Mercedes			
Correo-e	lanfis@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo

B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións en Fisioterapia.	A2	
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	A3	
19D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos baseados en métodos e técnicas específicos.	A3	
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	A19	
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	A15	
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario.	A4	
	A5	
2P2 Aplicar os procedementos adecuados de valoración en Fisioterapia.	A4	
	A5	
2P3 Identificar os datos e describir as alteracións, limitacións funcionais e minusvalías encontradas, reais e potenciais.	A4	
	A5	
2P4 Rexistrar de forma sistemática os datos significativos da información recollida e expresalos de forma correcta na historia clínica de Fisioterapia.	A4	
	A5	
4P Diseñar el Plan de intervención de Fisioterapia.	A4	
	A7	
5P1 Establecer e aplicar os medios físicos terapéuticos nos tratamentos que se presten aos usuarios de todas as especialidades de medicina e cirurxía onde sexa necesaria a aplicación dos mencionados medios.	A4	
	A8	
5P2 Diseñar e aplicar exercicios terapéuticos, con métodos especiais, para as enfermidades e lesións cardiorrespiratorias, neumolóxicas.	A4	
	A8	
5P6 Diseñar e aplicar as distintas modalidades dos métodos e técnicas terapéuticas reflexas así como doutras terapias manuais específicas.	A4	
	A8	
6P Avaliar a evolución dos resultados.	A4	
	A9	
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	A4	
	A14	
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	A4	
	A15	
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	A4	
	A15	
	A18	
16P Afrontar o estrés, o cal supón ter capacidade para que controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	A4	
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	A4	
	A13	
	A18	
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	A2	
	A4	
1A Traballar con responsabilidade.	A17	B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	A17	B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	A13	B25

5A Manifestar discreción.	A14	B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	A14	B28
	A19	
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	A14	B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	A18	B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.		B1
2TI Capacidade de análise e síntese.		B2
3TI Capacidade de organización e planificación.		B3
4TI Capacidade de xestión da información.		B4
5TI Resolución de problemas.		B5
6TI Toma de decisións.		B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.		B7
1TP Compromiso ético.		B9
2TP Traballo en equipo.		B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.		B11
4TP Razoamento crítico.		B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.		B13
1TS Aprendizaxe autónoma.		B15
2TS Motivación por a calidade.		B16
3TS Adaptación a novas situacións.		B17
4TS Creatividade.		B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.		B19
6TS Liderado.		B20

Contidos

Tema

TEMARIO TEÓRICO

UNIDADE I: FISIOTERAPIA RESPIRATORIA	Introdución á Fisioterapia respiratoria. Valoración do paciente respiratorio. Métodos de fisioterapia respiratoria: - Técnicas de permeabilización da vía aérea: Técnicas basadas en vibracións. Técnicas basadas en variacións do fluxo aéreo. Técnicas de presión positiva espiratoria. Técnicas de aerosolterapia. - Reeducación do patrón ventilatorio. - Técnicas de reacondicionamento muscular: Específicas. Xeralizadas.
UNIDADE II: MASOTERAPIA ESPECIAL	Métodos especiais de Masoterapia: - Masaxe transversa profunda. - Drenaxe linfática manual. - Masaxe de tecido conxuntivo.

TEMARIO PRÁCTICO

UNIDADE I: FISIOTERAPIA RESPIRATORIA	
Valoración física	Práctica 1: Valoración física do paciente respiratorio. Práctica 2: Valoración dos ruidos respiratorios. Práctica 3: Exploración funcional respiratoria en reposo. Práctica 4: Exploración funcional respiratoria durante o exercicio.
Técnicas de permeabilización da vía aérea.	Práctica 5: Técnicas basadas en vibracións. Utilización de Flutter, R.C. Cornet, Acapella. Práctica 6: Técnicas basadas en variacións do fluxo aéreo: - AFE e EI. - ELTGOL, ELPr, EDIC. - Ciclo activo de técnicas respiratorias. - Reeducación da tos e expectoración asistida (Ambú e Coach assist). Práctica 7: Técnicas Basadas en presión positiva espiratoria.

	Práctica 8: Aerosolterapia.
Reeducación patrón ventilatorio	Práctica 9: Ventilación dirigida
Reacondicionamiento muscular	Práctica 10: Protocolo de adestramento muscular (Troshold, P-flex e cicloergómetro).
UNIDAD II: MASOTERAPIA ESPECIAL	Práctica 11: Masaxe transversa profunda.
	Práctica 12: Drenaxe linfática manual.
	Práctica 13: Masaxe de tecido conxuntivo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	28	55	83
Prácticas de laboratorio	42	56	98
Traballos tutelados	1	16	17
Presentacións/exposicións	3	0	3
Actividades introductorias	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	4	5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Clases teórico-participativas, onde se fomente a participación activa do alumnado. Utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. Emprego de forma xenérica de medios audiovisuais, fundamentalmente ordenador persoal e proxector de vídeo. O alumno recibirá ao longo do cuadrimestre as diapositivas elaboradas polo profesor, que lle servirán de guía, a través da plataforma Tem@.
Prácticas de laboratorio	Utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e adestramento sistemático. O profesor fará a demostración de como se debe realizar a valoración e/ou o protocolo de tratamento, a continuación os alumnos realizarán por parellas a práctica entre eles, sendo corrixidos polo profesor e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Na corrección terase en conta por unha parte a posición do usuario/paciente, as tomas e contratomas realizadas, así como a execución da manobra e por outra parte, a altura da mesa de tratamento e a postura do alumno que está a realizar a práctica. Así mesmo, terase en conta a actitude do alumno. O alumno recibirá ao longo do cuadrimestre as diapositivas elaboradas polo profesor, que lle servirán de guía, a través da plataforma Tem@.
Traballos tutelados	O estudante, en grupo, elabora un traballo sobre unha temática da materia. Esta actividade inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción... Utilizarase a plataforma tem@.
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa por parte do alumno ante o docente e os estudantes do traballo tutelado.
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Titorías de grupo pequeno: fanse dun máximo de 7-8 alumnos e terán unha duración de 30 minutos. Titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en Asunto: TITORÍAS evalantaron@uvigo.es Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia fanse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Prácticas de laboratorio	Titorías de grupo pequeno: fanse dun máximo de 7-8 alumnos e terán unha duración de 30 minutos. Titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en Asunto: TITORÍAS evalantaron@uvigo.es Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia fanse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Traballos tutelados	Titorías de grupo pequeno: faranse dun máximo de 7-8 alumnos e terán unha duración de 30 minutos. Titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en Asunto: TITORÍAS evalantaron@uvigo.es Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	1. Exame teórico. Ao lado das preguntas indicarase o valor destas. Non se poderá deixar ningunha sen contestación efectiva.	40
Prácticas de laboratorio	2. Un exame práctico onde o alumno contesta dun modo práctico a 2- 3 supostos. Estes supostos prácticos son elixidos ao azar polo alumno dentro do conxunto de métodos de valoración e técnicas de tratamento que se fixeron ao longo do curso. Sacarase un listado no seu momento co horario de exame de cada alumno matriculado na materia. Para poder presentarse ao exame práctico, o alumno ten que presentarse primeiro ao exame teórico.	50
Traballos tutelados	3. A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análise realizada, así como a redacción e utilización de fontes bibliográficas.	5
Presentacións/exposicións	Valorarase a exposición e defensa do traballo tutelado.	5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder presentarse a examen teórico e práctico en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, asistir as titorías, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Para poder presentarse ao exame práctico o alumno debe presentarse ao exame teórico.

Para superar a materia o alumno debe ter superados o exame teórico e práctico de forma independente.

Ao alumno que aprobe algunha das partes da avaliación, manteráselle a cualificación obtida nas seguintes convocatorias do mesmo ano académico sempre que a nota do exame non superado sexa maior de 3 puntos sobre 10.

O sistema de cualificacións exprésase mediante cualificación numérica de acordo co establecido no art.5 do Real Decreto 1125/2003 do 5 de setembro (BOE 18 de setembro).

Bibliografía. Fontes de información

* Giménez, M., Servera, E., Vergara, P., **Prevención y Rehabilitación en Patología Respiratoria Crónica. Fisioterapia, entrenamiento y cuidados respiratorios.**, Médica Panamericana. 2ª Edic.,

* Postiaux, G., **Fisioterapia respiratoria en el niño.**, McGraw-Hill/Interamericana de España.,

* Leduc, A. Leduc, O., **Drenaje Linfático Teoría y Práctica.**, Masson .,

www.separ.es,

Fisioterapia. Monográfico 2 Masaje., 1.999. Volumen 21.,

* Ferrandez Jean-Claude., **El Sistema linfático.**, Panamericana.,

* Antonello M, Delplanque D., **Fisioterapia respiratoria: del diagnóstico al proyecto terapéutico.**, Masson. Barcelona. 2002,

* Calderon, F.J., **Fisiología Humana. Aplicación a la actividad física**, Madrid: Médica Panamericana, 2012,

Millán Casas, Laura, **Linfedema : estudio y tratamiento**, Alcalá la Real: Formación Alcalá, 2012,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G170V01906

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G170V01907

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101

Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G170V01102

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G170V01103